

Toiminta- ja tietomäärittysten toimeenpano

14.12.2015

Kansa-koulu-hankkeen

käynnistystilaisuus

Teppo Taskinen

Sosiaalihuollon tiedonhallinnan asiantuntija

Esityksen sisältö

- Asiakasasiakirjoissa tarvittavat perustiedot
- Palvelutehtäväluokituksesta
- TP 1 Palvelutehtäväluokituksen käyttöönotto
- TP 2 Palveluprosessien yhtenäistäminen
- TP 3 Asiakasasiakirjojen sisällön yhtenäistäminen
- Pilotit

Asiakasasiakirjoihin kirjattavat perustiedot

- Asiakasasiakirjalain 9 § määrittää kaikkiin asiakasasiakirjoihin kirjattavat perustiedot
 - Voimaan 1.1.2017 mikäli sähköinen asiakastietojärjestelmä
 - Voimaan 1.1.2016 mikäli kirjataan ”ruutuvihkoon”
- Kirjattavia perustietoja ovat
 - 1) asiakirjan nimi;
 - 2) asiakkaan nimi, äidinkieli ja asiointikieli, yhteystiedot ja kotikunta sekä henkilötunnus tai, ellei se ole tiedossa, hänet väliaikaisesti yksilöivä tunnus tai syntymäaika;
 - 3) jos asiakirja koskee alaikäistä asiakasta, hänen huoltajansa tai muun laillisen edustajansa nimi, yhteystiedot ja toimivalta sekä huoltajuudesta erotetun vanhemman mahdollinen tiedonsaantioikeus;
 - 4) täysi-ikäiselle asiakkaalle määrätyn laillisen edustajan tai asiakkaan valtuuttaman henkilön nimi, yhteystiedot ja toimivalta;
 - 5) tarvittaessa asiakkaan omaisen, läheisen tai muun asiakkaan hoitoon tai huolenpitoon osallistuvan henkilön nimi, yhteystiedot ja rooli asiassa;
 - 6) palvelunjärjestäjän, palveluntuottajan ja tarvittaessa palveluntoteuttajan nimi ja yksilöintitunnus;
 - 7) asiakirjan laatijan tai kirjauksen tehneen henkilön nimi sekä virka-asema tai tehtävä toimintayksikössä;
 - 8) asiakirjan laatimisen tai kirjaamisen ajankohta; sekä
 - 9) mahdollinen tieto asiakkaan tai hänen laillisen edustajansa yhteystietoja koskevasta turvakiellosta.

Sosiaalihuollon palvelutehtävät

- Sosiaalihuollon palvelutehtävällä tarkoitetaan tietynlaiseen palvelutarpeeseen vastaavaa sosiaalipalveluiden ja muun tuen muodostamaa kokonaisuutta
- Palvelutehtävä on laissa tai asetuksessa kunnalle annettu tehtävä sosiaalipalveluiden ja niihin liittyvän taloudellisen tuen järjestämiseksi
- Palvelutehtävien avulla jäsennetään sosiaalihuollon palveluiden kokonaisuus
- Sosiaalipalveluiden luokitus on kokonaisuus
 - Palvelutehtävät
 - Sosiaalipalvelut
 - Palveluprosessit
 - Sosiaalipalveluiden toteutustapa (lastensuojelu)

Sosiaalihuollon palvelutehtävälouokitusesta

Palvelutehtävälouokitus laissa sosiaalihuollon asiakasasiakirjoista 20.3.2015/254 mm.:

- talletettavista asiakasasiakirjoista on käytävä ilmi, mihin palvelutehtävään tai palvelutehtäviin se liittyy (22 §)
- henkilöstön käyttöoikeudet sähköisesti talletettuihin sosiaalihuollon asiakastietoihin on määriteltävä palvelutehtävittäin ja ottaen huomioon kunkin henkilön tehtävät
- THL antaa määräykset niistä perusteista, joiden mukaisesti sosiaalihuollon palvelunantajan on määriteltävä käyttöoikeudet sosiaalihuollon asiakastietoihin. (23 §)

Palvelutehtävälukitus muutoksessa

- Uudistettu palvelutehtävälukitus oli lausuntokierroksella määräsluonnoksen kanssa 24.11.2015 saakka
- Lausuntopyyntö ja materiaali:
<https://www.thl.fi/fi/web/tiedonhallinta-sosiaali-ja-terveysalalla/ajankohtaista/lausuttavat-materiaalit>
- Määräys ja palvelutehtävälukitus julkaistaan 2016 alussa

Palvelutehtävälukitus muutoksessa

Vanha palvelutehtävälukitus

Adoptioneuvonta
Lastensuojelu
Omaishoidon tuki
Perheasioiden sovittelu
Työttömien työllistymisen tukeminen
Puolison elatusavun vahvistaminen
Päihdehuolto
Sosiaaliasiamiestoiminta
Sosiaalihuoltolain mukaiset palvelut
Sosiaalinen luototus
Toimeentulotuki
Isyyden selvittäminen
Vammaispalvelut
Vammaisten henkilöiden työllistymisen tukeminen
Koulun sosiaalityö
Kasvatus- ja perheneuvonta
Kehitysvammaisten erityishuolto
Kotipalvelut
Kotoutumisen edistäminen
Lapsen elatusavun vahvistaminen
Lapsen huollon ja tapaamisoikeuden turvaaminen

Lausunnoilla 24.11. saakka ollut palvelutehtävälukitus

Peruspalvelut

- Lapsiperheiden peruspalvelut
- Työikäisten peruspalvelut
- Ikääntyneiden peruspalvelut
- Perheoikeudelliset palvelut

Eriyispalvelut

- Lastensuojelu
- Päihdehuolto
- Vammaispalvelut

Palvelutehtävälukitus muutoksessa

- *Sosiaalihuoltolain mukaiset palvelut* on jäsennetty **asiakasryhmittäin**: lapsiperheet, työikäiset ja iäkkäät
- Pieniä palvelutehtäviä on **muutettu sosiaalipalveluiksi**
 - Toimeentulotuki, sosiaalinen luototus, omaishoidon tuki, työttömien työllistymisen tukeminen, kasvatus- ja perheneuvonta, kotoutumisen edistäminen ja kotipalvelut
- Lastenvalvojan tehtävät, adoptio- ja avioliittolain mukaiset tehtävät on **yhdistetty** perheoikeudellisiksi palveluiksi
- Vammaispalvelut ja kehitysvammaisten erityishuolto on **yhdistetty**

Palvelutehtävälouokituksen käytöstä

- Sosiaalihuollon palvelutuotannon jäsentäminen yhdenmukaisesti palvelutehtävittäin
- Asiakastietojen käsittely ja henkilöstön käyttöoikeudet asiakastietoon perustuvat palvelutehtäviin
- Asiakasasiakirjojen hallinta asiakastietojärjestelmissä ja Kanta-palveluissa palvelutehtävittäin
- Myös henkilöstön työtehtäviä voidaan tarkastella suhteessa palvelutehtävälouokitukseen

Asiakasasiakirjalaki ja rekisterit

- Jatkossa kaksi sosiaalihuollon asiakasrekisteriä, ilmoitusrekisteri ja asiakasrekisteri:
 - 3 § Määritelmät:
 - 9) sosiaalihuollon henkilörekisterillä sosiaalihuollon ilmoitusrekisteriä ja sosiaalihuollon asiakasrekisteriä
 - 22 § Tietojen tallettaminen sosiaalihuollon henkilörekistereihin

Sosiaalihuollon viranomaisen on talletettava sosiaalihuollon ilmoitusrekisteriin yksityisen henkilön palveluntarpeen selvittämiseksi tehdyt ilmoitukset ja pyynnöt sekä niiden käsittelyä koskevat tiedot. Muut asiakasasiakirjat on talletettava sosiaalihuollon asiakasrekisteriin.

Kaikista henkilörekistereihin talletettavista asiakasasiakirjoista on käytävä ilmi, mihin palvelutehtävään tai palvelutehtäviin se liittyy.

TP 1 Palvelutehtävälouokituksen käyttöönotto

- Selvitys käytössä olevien asiakastietojärjestelmien kyvykkyydestä täyttää asiakasasiakirjalain niihin kohdistamat tekniset ja toiminnalliset vaatimukset
- Sosiaalihuollon tehtävien ja palvelujen jäsentämisen nykytilan kartoitus ja kartoituksen perusteella tehtävä arvio toiminnallisista muutoksista sekä kehittämistoimien mitoitus kokeiluorganisaatioissa
- Palvelutehtävälouokituksen vieminen asiakastietojärjestelmiin kokeiluorganisaatioissa
- Palvelutehtäväkohtaisten käyttöoikeuksien määrittely kokeiluorganisaatioissa
- Henkilörekisterien muodostaminen asiakasasiakirjalain edellyttämällä tavalla (asiakasrekisteri ja ilmoitusrekisteri)

TP 2 Palveluprosessien yhtenäistäminen

- Olemassa olevien sosiaalihuollon palveluprosessikuvausten kartoitus testaukseen osallistuvissa organisaatioissa (tarvittaessa päivitys)
- Prosessikuvausten peilaaminen kansalliseen palveluprosessiluokitukseen ja prosessien nimeäminen luokituksen mukaisesti
- Prosessikuvausten liittäminen kansallisen palvelutehtäväluokituksen mukaisiin tehtäviin
- Sosiaalihuollon organisaatioille aluekohtaisesti tarjottava tuki työpaketissa luodun ja testatun mallin mukaiseen prosessien kehittämiseen

TP 3 Asiakasasiakirjojen yhtenäistäminen

- Valituissa organisaatioissa käytössä olevien asiakasasiakirjojen peilaaminen suhteessa kansalliseen asiakirjatyyppiluokitukseen
- Asiakasasiakirjojen liittäminen palvelutehtäväluokitukseen asiakastietojärjestelmissä
- Palvelutehtäväkohtaisten asiakasasiakirjojen liittäminen prosessiluokituksen mukaisiin prosesseihin
- Asiakastietojärjestelmissä laadittavien asiakasasiakirjojen tietosisältöjen kehittäminen asiakasasiakirjalain mukaisiksi
- Mallin luominen asiakasasiakirjojen yhtenäistämiseen
- Asiakasasiakirjojen yhtenäistämiseen luodun mallin testaaminen
- Sosiaalihuollon organisaatioille aluekohtaisesti tarjottava tuki työpaketissa luodun ja testatun mallin mukaiseen asiakasasiakirjojen viemiseen asiakastietojärjestelmiin

TP 1 - 3 Aikataulu

- TP 1 alkoi 10/2015, työ työpaketeissa päättyy 5/2018
- Palvelutehtäväluokituksen käyttöönotto alkaa vuoden 2016 alussa, kun THL on antanut määräyksen palvelutehtäväluokituksesta
- Palveluprosessien yhtenäistämisen aikataulu riippuu siitä, milloin sosiaalihuollon palveluprosessien päivitettyjä kuvauksia on saatavissa
- Asiakasasiakirjojen yhtenäistämässä hyödynnetään THL:n julkaisemia sosiaalihuollon asiakastietomallin mukaisia asiakasasiakirjojen rakenteita
 - Lastensuojelun asiakasasiakirjat ehkä pisimmällä
 - Kotipalvelujen ja omaishoidontuen asiakasasiakirjat tulossa

Pilotit

- Avoin haku Kansa-koulu-hankkeen pilottiorganisaatioksi tai -alueeksi, hakuaika 22.10. - 19.11.2015
- Kartoitettavat tiedot:
 - käytössä oleva asiakastietojärjestelmä
 - palvelutehtäväluokituksen, palveluprosessikuvausten ja asiakasasiakirjasisältöjen käyttöönoton vaihe
 - perustelut pilottiorganisaatioksi ryhtymiseksi
 - pilotointiin käytettävissä olevat resurssit
- Hakemuksia tuli yhteensä 22 kpl
- Ohjausryhmä valitsee pilottiorganisaatiot joulukuussa 2015
- Pilottien alkamisajankohdat sovitaan organisaatioiden ja alueiden kanssa

Pilotoinnin tavoitteita

Pilotoinnin tavoitteita yksittäisessä pilotissa:

- päätavoitteena ottaa sosiaalihuollon palvelutehtäväluokitus kokonaan tai sovituin osin käyttöön pilottiorganisaation / -alueen toiminnassa ja käytettävässä asiakastietojärjestelmässä
- yhtenäistää pilottiorganisaation sosiaalihuollon toimintaprosesseja sosiaalihuollon kansallisten prosessikuvausten kanssa
- ottaa rajattu joukko sosiaalihuollon asiakasasiakirjojen luonnoksia käyttöön käytettävässä sosiaalihuollon asiakastietojärjestelmässä
- ryhmitellä asiakasasiakirjat ja määritellä asiakastietojen käyttöoikeudet palvelutehtävien mukaan

Pilotoinnin vaiheet

- selvitys käytössä olevan asiakastietojärjestelmän kyvykkyydestä täyttää asiakasasiakirjalain tekniset ja toiminnalliset vaatimukset
- sosiaalihuollon tehtävien ja palvelujen nykytilan kartoitus
- arvio toiminnallisista muutoksista sekä kehittämistoimien mitoitus
- palvelutehtäväluokituksen vieminen asiakastietojärjestelmään
- palvelutehtäväkohtaisten käyttöoikeuksien määrittely
- henkilörekisterin muodostaminen asiakasasiakirjalain edellyttämällä tavalla (asiakasrekisteri ja ilmoitusrekisteri)
- asiakkuuksien siirto ATJ:ssä uusiin palveluprosesseihin (tarvittaessa)
- pilottien yhteydessä luodaan ja testataan toimintamalli palvelutehtäväluokituksen käyttöönottoon

Rukkasryhmä

Hankkeen toiminta- ja tietomäärittysten työryhmä:

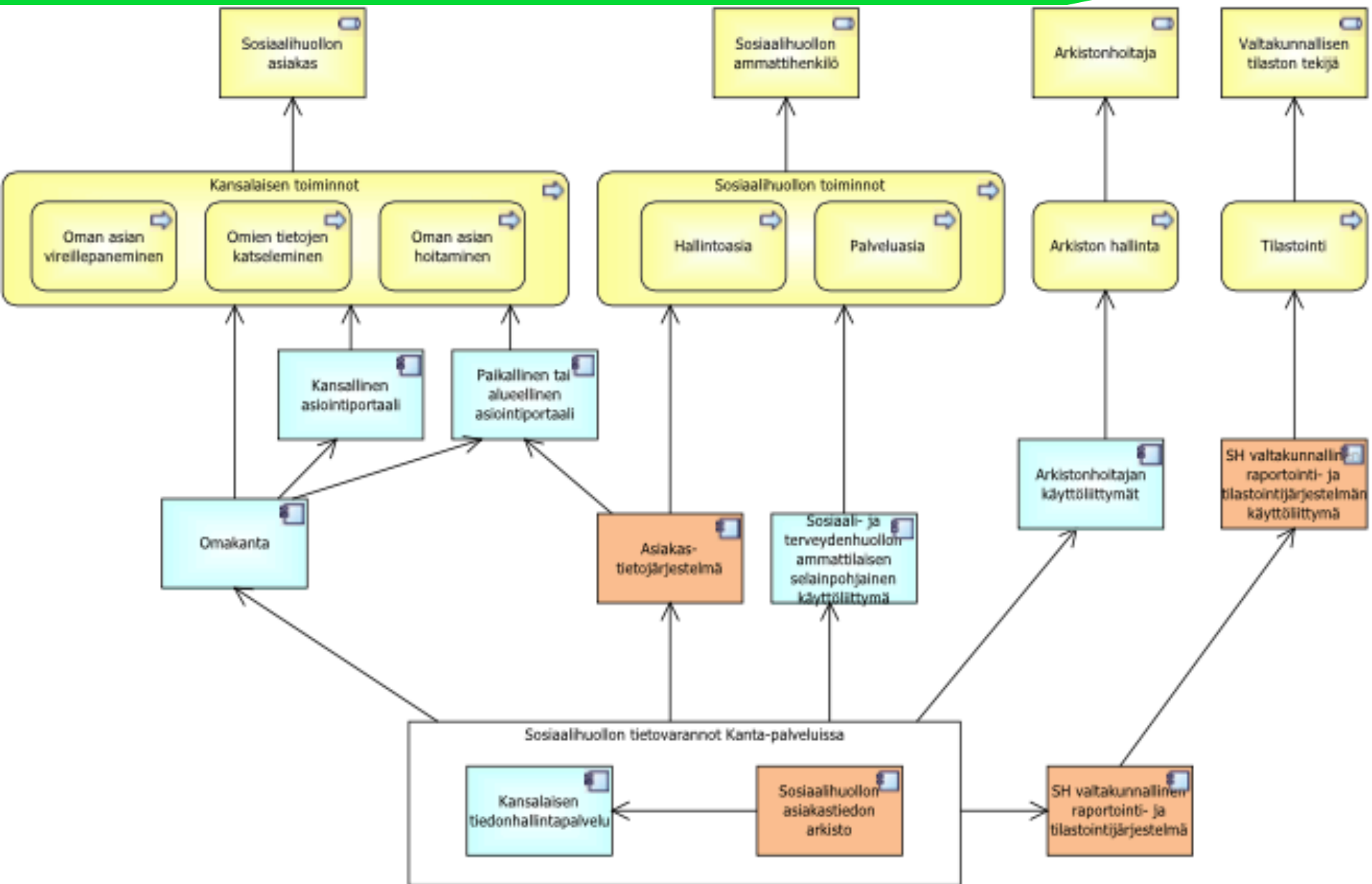
- rakentaa toimintamallia toiminta- ja tietomäärittysten levittämiseksi
- toimii Kansa-koulu-hankkeen toiminta- ja tietomäärittämisestä vastaavan asiantuntijan ja tarvittaessa kaikkien pilotointien tukena
- tavoitteena löytää sosiaalihuollon asiantuntijoita, joilla on kokemusta palvelutehtävälukituksen, palveluprosessien ja asiakasasiakirjojen yhtenäistämistyöstä sekä siihen liittyvästä toiminnallisesta muutoksesta
- eduksi kokemus esim. sosiaali- ja terveydenhuollon arkistovastaavan tehtävistä, eAMSin ja TOSin laatimisesta
- pilottiorganisaatiosta voidaan pyytää asiantuntijaa rukkasryhmään
- koko noin 4 - 7 henkilöä
- tukena toiminnallisten muutosten, palvelutehtävälukituksen ja prosessien yhtenäistämisen käyttöönotoissa ja toimintamallin luomisessa

Kansa-koulu-hankkeen päättyessä

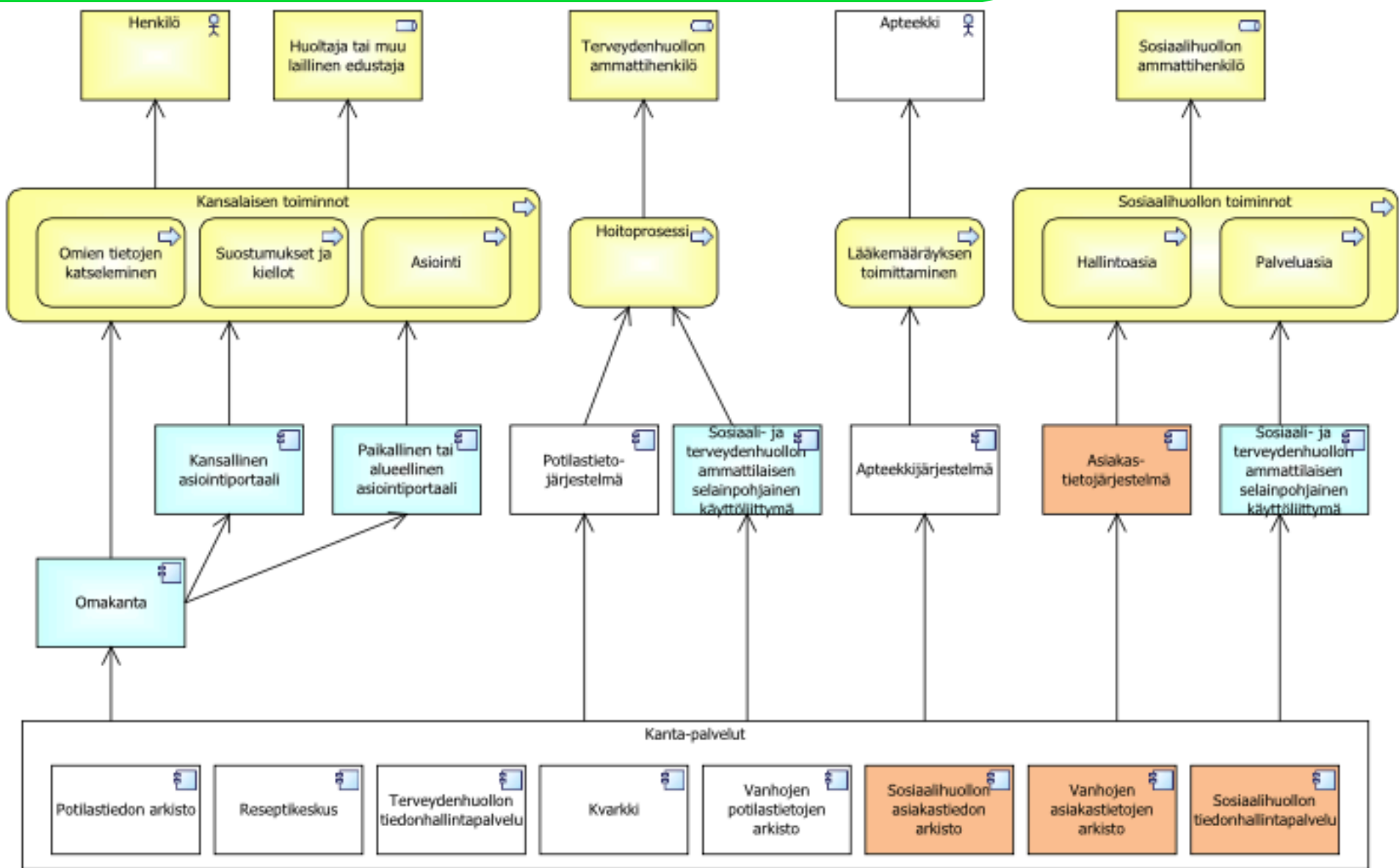
- sosiaalihuollon palvelutehtävä -luokitus on käytössä julkisen sosiaalihuollon palvelun järjestäjänä toimivissa organisaatioissa
- sosiaalihuollon organisaatioiden palveluprosessien kuvaukset on yhtenäistetty kansallisten prosessikuvausten mukaisesti
- sosiaalihuollon asiakastietomallin mukaiset asiakasasiakirjojen sisällöt on otettu käyttöön asiakastietojärjestelmissä toteutussuunnitelmassa tarkemmin määritellysti.

Tilanne SONet BOTNIA:n alueella

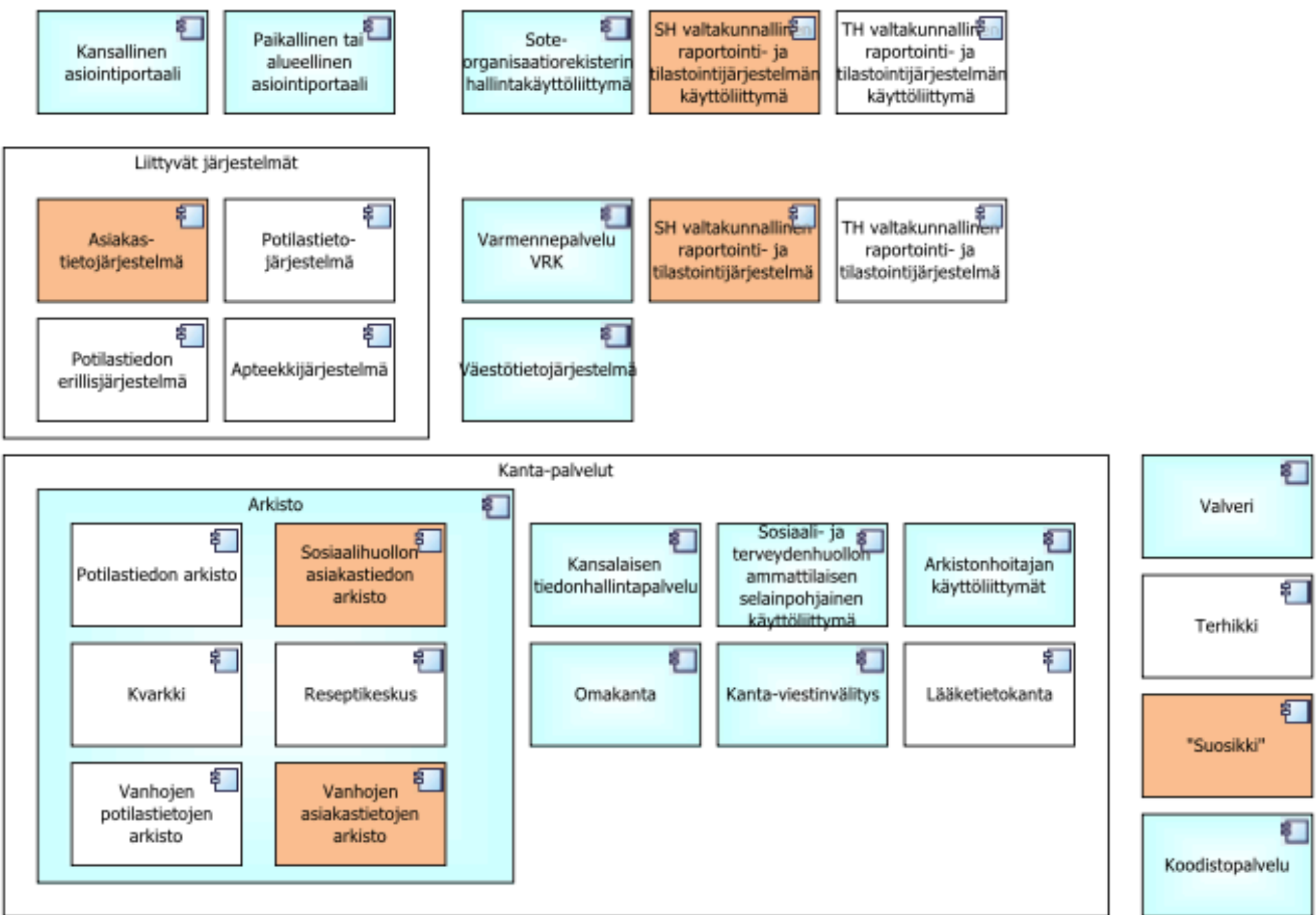
- Onko alueen kaikissa kunnissa aloitettu työ sosiaalihuollon asiakasasiakirjalain vaatimusten täyttämiseksi?
- Onko käyty asiakasasiakirjalaki läpi? Onko tiedossa, mitä täytyy tehdä?
- Onko alueen kunnissa aloitettu valmistautuminen sosiaalihuollon asiakastiedon arkistoon liittymiseen?
- Sosiaalihuollon asiakastiedon arkistoon voisi viedä sosiaalihuollon asiakastiedot nyt käytettävistä asiakastietojärjestelmistä (ns. vanhat asiakastiedot).
 - Tiedot olisivat itsehallintoalueen sosiaalihuollon käytettävissä asiakastiedon arkistosta.
 - Tämä voisi helpottaa asiakastietojen siirtoa nykyisten sosiaalihuollon organisaatioiden asiakastietojärjestelmistä itsehallintoalueen asiakastietojärjestelmään ja asiakasrekisteriin.

Kuva 29. Sosiaalihuollon tietojärjestelmäjäsennys

Kuva 24. Sosiaali- ja terveydenhuollon valtakunnallinen tietojärjestelmäkokonaisuus

Kuva 28. Sosiaali- ja terveydenhuollon tietojärjestelmäkartta